

גיל מצווה - מעגלי זהות והתבגרות

יחידה מומלצת לכיתות ז'

"בת שנים עשרה שנה ויום אחד – נִדְרִיָּה קַיִמִין" (נידה ה, ו)

"בן שלוש עשרה למצוות" (אבות ה, כה)

מבוא למורה

נושא היחידה: גיל מצווה – מעגלי זהות והתבגרות

היחידה עוסקת בשנת המצווה, במעגלי הזהות של הנער והנערה, במשמעות שהמעגלים השונים נושאים לתהליך ההתבגרות ובדרך שבה הנער והנערה מגדירים עצמם ביחס אליהם.

מטרות היחידה: בחינת חשיבות מעגלי הזהות השונים של בני גיל מצווה כמרכיבים משמעותיים בתהליך ההתבגרות ובגיבוש הזהות האישית, העמקה במעגלי השייכות השונים ובהשפעתם על פיתוח הזהות האישית ועידוד התלמידים לנקיטת יוזמה חברתית-ערכית כביטוי משמעותי לשנת המצווה.

שיעור 1 - מי אני

שיעור 2 - שתלתם ניגונים

שיעור 3 - גיל מצווה – הצטרפות לקהילה

שיעור 1

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

פתיחה

בשיעור זה, נברר את הזהות האישית של המשתתפים ואת מרכיביה.

נשחק במשחק הרוח נושבת.

גוף –
מהלך

סיום

שאלות לדיון

- איך הרגשתם במהלך המשחק?
- במה אתם דומים לאחרים? במה אתם שונים?
- מה הם הדברים שמייחדים אתכם?
- האם הייתם רוצים להיות דומים יותר או פחות לחבריכם? הסבירו.

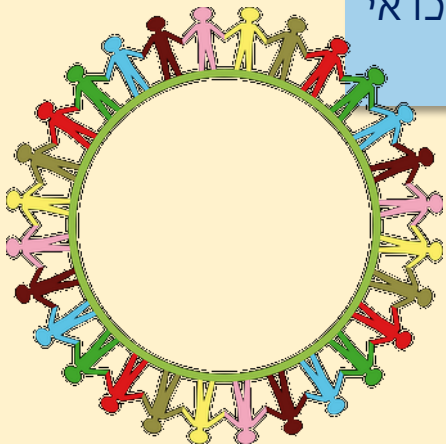
הוראות למשחק הרוח נושבת

יושבים במעגל כיסאות. מספר הכיסאות קטן באחד ממספר המשתתפים, כך שבכל רגע נתון יש משתתף אחד שעומד. המשתתף שעומד צריך להכריז בקול את המשפט "הרוח נושבת לכיוונו של כל מי ש...". ולהשלים את המשפט עם אפיון שמתאים גם לו עצמו. למשל: אם שם הדובר הוא ערן, הוא יכול לומר - "הרוח נושבת לכיוונו של כל מי ששמו מתחיל באות ע". בתום דבריו, כל חברי המעגל אשר המשפט מתאר אותם (עינת, עידו, עומר וכו') צריכים לקום ולהחליף ביניהם מקום בזריזות. האחרון שנשאר ללא מקום הוא הדובר הבא.

שני חוקים חשובים: 1. אסור לדובר לומר אפיון שאינו מאפיין אותו.

2. אסור למשתתף להישאר לשבת אם האפיון שהזכר מאפיין אותו.

למנחה: בתחילת המשחק, יש לדוברים נטייה לציין אפיונים חיצוניים, אך ככל שהמשחק יתקדם כדאי לעודד את המשתתפים לבחור בהיגדים על אודות תכונות אופי, תחביבים, שאיפות וכדומה.

שיעור 1

פתיחה

גוף –
מהלך

סיום

גיל 12 לבנות וגיל 13 לבנים מסמל ביהדות את המעבר מילדות לבגרות: "בת שנים עשרה שנה... ובן שלוש עשרה שנה... הרי הם כגדולים לכל המצוות" (רמב"ם, הלכות שביתת עשור פ"ב, ה' י"א). בחלק זה של הפעילות, בחרו בערכים ובתכונות המשמעותיים בעיניכם עם צאתכם למסע מילדות לבגרות:

1. בחרו אישית שלושה ערכים המשמעותיים בעיניכם מתוך רשימת הערכים והתכונות (אפשר להוסיף ערכים ותכונות שאינם ברשימה). כתבו אותם לעצמכם. חפשו תמונה, שיר או ציטוט המביעים את משמעות הערך או התכונה שבחרתם.

2. שתפו את שאר המשתתפים בבחירותיכם והציגו אותן ואת התמונות, השירים או הציטוטים בלוח שיתופי: padlet.

שאלות לדיון במליאה

- מה היו הנימוקים לבחירה?
- אילו ערכים ותכונות חזרו על עצמם הכי הרבה בלוח השיתופי? מדוע לדעתכם?
- ממה או ממי מושפעים הערכים והתכונות שבחרתם?
- כיצד הם באים לידי ביטוי בחייכם?
- מה המשמעות גיל מצווה בעיניכם בעקבות הדיון והבחירות שלכם?

אגף תכנים, תוכניות, הכשרה
והשתלמויות

חמד
בית חינוך כמשפחה

מה ניקח איתנו למסע מילדות לבגרות

שיעור 1

פתיחה

נסיים את השיעור בשני קטעים. קטע מתוך: "דבר אל בני המצווה", מאת מרטין בובר ואמרה בשם הצדיק ר' זושא מאניפולי.

גוף –
מהלך

שאלות לסיכום ולמחשבה

- לאיזו שורה או רעיון מתוך הקטעים התחברתם במיוחד? מדוע?
- מהו המסר העיקרי שאתם שואבים מהשיעור?

סיום

"עד כאן, אפוא, היה על האב לישא באחריות למעשה הבן. עכשיו היא ניטלה ממנו. מעכשיו, על הבן עצמו לישא באחריות על מעשיו. מה שהוא עושה מעכשיו הוא עושה כאחראי. אבל לא די בזה. עד כאן לא היה צריך לבחור ולהכריע; הוא היה חי באווירה ניטרלית, סתמית, שעדיין אין בה שום הכרה של הכרעה – אין ברירת הדרך. אבל מכאן ואילך עליו לבחור ולהכריע ימינה או שמאלה, דרך אל האמת או דרך אל השקר. הוא אינו יכול להישאר בחוסר ברירה והכרעה. צריך לתפוס בעצמו את האמת; מי שאינו עושה כך, השקר תופס אותו בטרם ירגיש. אולם מה הכוונה, שעכשיו מתחילים לברור ולהכריע? הכוונה היא, שעכשיו מתחיל להיגלות מי הוא האיש הזה. עד כאן היה רץ בעדר עם כל השאר, מעכשיו צריך ללכת בדרך של עצמו, באחריות של עצמו. כאן ניכר הוא בתכונתו הוא; כאן הוא מכיר את עצמו בתכונתו. יתר על כך: על ידי הכרעה אחראית, מוכרע באמת מי הוא."

מתוך: דבר אל בני המצווה / מרטין בובר

"אם יאמרו לי בעולם האמת – זושא, למה לא היית כמו משה רבנו? לא אתיירא כלל, וכי אפשר לדמות אותי למשה רבנו? וכן אם יאמרו לי למה לא היית כמו התנא הקדוש רבי עקיבא? לא יהיה איכפת לי כלום, מי אני ומי רבי עקיבא... ממה אני כן מתיירא, כשיאמרו לי "זושא, למה לא היית זושא? הרי זושא יכולת להיות, אז למה לא היית?"

(אמרה מפורסמת בשם הצדיק רבי זושא מאניפולי)

